

1 Inleiding

Hoewel de werkgever de **eindverantwoordelijke** is voor **het welzijnsbeleid in de onderneming**, moeten ook de werknemers naar hun beste vermogen zorg dragen voor hun eigen veiligheid en gezondheid en die van hun collega's of derden. Ook zij kunnen (in principe) verantwoordelijk of medeverantwoordelijk gesteld worden voor een arbeidsongeval waarvan een derde of een collega-werknemer het slachtoffer wordt.

Deze fiche geeft een niet-limitatief overzicht van de wettelijke taken die voortvloeien uit de welzijnsreglementering. Voor de praktische invulling verwijzen we naar de **code van goede praktijk en naar de andere publicaties** in het kader van de campagne 'Veilig werken op hoogte'.

In deze fiche staat de verantwoordelijkheid van de werknemer centraal. Om een idee te geven van de verplichtingen van de andere betrokken partijen bij het gebruik van een steiger, werden ook andere informatiefiches ontwikkeld. Deze fiches gaan over de volgende verantwoordelijkheden:

- De verantwoordelijkheid van de werkgever als gebruiker van de steiger: J006
- De verantwoordelijkheid van de werkgever die de steiger monteert, demonteert of ombouwt: J007
- De verantwoordelijkheid van de opdrachtgever: J008
- De verantwoordelijkheid van de opdrachtgever als werkgever en gebruiker van de steiger: J009
- De verantwoordelijkheid van de bevoegde persoon van de werkgever als gebruiker en de verantwoordelijkheid van de bevoegde persoon van de werkgever die de steiger monteert, demonteert of ombouwt: J010

2 Verantwoordelijkheid

Een (ernstig) arbeidsongeval kan leiden tot zowel strafrechtelijke verantwoordelijkheid als burgerlijke aansprakelijkheid.

2.1 Strafrechtelijke verantwoordelijkheid

Strafrechtelijke verantwoordelijkheid beteugelt inbreuken op regels die tot het strafrecht behoren. Partijen kunnen zich niet via een verzekeringspolis indekken tegen het risico strafrechtelijk verantwoordelijk te worden gesteld. Strafrecht is ook wettenrecht, wat betekent dat alleen gedragingen worden bestraft die vooraf uitdrukkelijk bij wet strafbaar zijn gesteld.

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

Louter uitvoerende werknemers zullen doorgaans niet aangesproken kunnen worden op grond van het Sociaal Strafwetboek, maar voornamelijk op grond van **artikel 418** en volgende **van het Strafwetboek** wegens een gebrek aan voorzorg of nalatigheid.

2.2 Burgerlijke aansprakelijkheid

Naast de strafrechtelijke verantwoordelijkheid, stelt zich ook de vraag wie bij een arbeidsongeval de **(materiële, lichamelijke, morele, ...) schade zal vergoeden**. Het betreft hier dus de vraag naar de burgerlijke aansprakelijkheid. Als het ongeval erkend wordt als arbeidsongeval, zijn de regels uit de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 van toepassing wat de burgerlijke aansprakelijkheid in de privésector betreft. Hierbij moet wel benadrukt worden dat de arbeidsongevallenverzekering enkel geldt tussen een werkgever en zijn **eigen werknemers**.

Een werknemer die een arbeidsongeval veroorzaakt waarvan zijn collega-werknemer het slachtoffer wordt, geniet **burgerlijke immuniteit**. Dit betekent dat het slachtoffer vergoed zal worden via de arbeidsongevallenverzekering van de gemeenschappelijke werkgever. De werknemer kan in het gemeen recht niet meer **door de collega of zijn rechthebbenden aangesproken worden voor de schade die te wijten is aan het arbeidsongeval**.

De situatie is anders wanneer de werknemer een arbeidsongeval veroorzaakt waarvan een werknemer van een andere werkgever het slachtoffer wordt. In dat geval speelt de **burgerlijke immuniteit in hoofde van de werknemer niet** en kan het slachtoffer of kunnen zijn rechthebbenden (na vergoed te zijn geweest via de arbeidsongevallenverzekering van de eigen werkgever) de werknemer als derde bijkomend aanspreken op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid. Hiervoor zal het slachtoffer wel onder meer moeten aantonen dat de werknemer een zware fout heeft begaan. Artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet bepaalt immers dat een werknemer zowel contractueel als buitencontractueel alleen aansprakelijk is ten opzichte van collega's en derden voor de schade die te wijten is aan zijn zware fout, gewoonlijk voortkomende lichte fout of bedrog. **Doorgaans zal het slachtoffer zich dan ook tot de werkgever van de werknemer richten om een schadevergoeding te bekomen (in casu de werkgever als gebruiker van de steiger of de werkgever die de steiger (de)monteert of ombouwt).**

3 Wettelijk kader

- Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk
- Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978: artikel 18: ingeval de werknemer bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld. Voor lichte schuld is hij enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

- Codex over het welzijn op het werk, met name:
 - titel 5 'Arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte' van boek IV van de codex
 - ...
- Koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen
- Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming (ARAB)
- Sociaal strafwetboek
- Strafwetboek
- Burgerlijk wetboek:
 - Artikel 1382. Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden.
 - Artikel 1383. Ieder is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke hij door zijn daad, maar ook voor die welke hij door zijn nalatigheid of door zijn onvoorzichtigheid heeft veroorzaakt.
 - Artikel 1384. Men is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke men veroorzaakt door zijn eigen daad maar ook voor die welke veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wie men moet instaan, of van zaken die men onder zijn bewaring heeft.

4 Taken van de werknemers:

Concreet betekent dit dat werknemers bij het gebruik van steigers voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte, overeenkomstig hun opleiding en de gegeven instructies:

- op de juiste wijze gebruik moeten maken van de steiger, gereedschappen, enz.
- op de juiste wijze gebruik moeten maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen die hun ter beschikking zijn gesteld en dat ze die na gebruik weer moeten opbergen
- de specifieke veiligheidsvoorzieningen niet willekeurig mogen uitschakelen, veranderen of verplaatsen en dat ze deze voorzieningen op de juiste manier moeten gebruiken
- de werkgever en de interne preventieadviseur onmiddellijk op de hoogte moeten brengen van iedere werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat deze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid en de gezondheid met zich meebrengt, en van elk vastgesteld gebrek in de beschermingssystemen
- bijstand moeten verlenen aan de werkgever en de interne preventieadviseur
- de instructies in het montage-, demontage- en ombouwschema en de instructienota moeten naleven

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.

Werknemers die op een steiger zullen werken, moeten een opleiding volgen die betrekking heeft op de volgende punten:

- de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
- de veiligheidsmaatregelen bij veranderende weersomstandigheden die afbreuk zouden kunnen doen aan de veiligheid van de betrokken steiger
- de voorwaarden inzake toelaatbare belasting

Werknemers die zullen meewerken aan de montage, demontage of ombouw van een steiger, moeten een opleiding volgen die betrekking heeft op de volgende punten:

- het begrijpen van het montage-, demontage- of ombouwschema van de betreffende steiger
- het veilig monteren, demonteren of ombouwen van de betreffende steiger
- de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
- de veiligheidsmaatregelen bij veranderende weersomstandigheden die afbreuk zouden kunnen doen aan de veiligheid van de betrokken steiger
- ieder ander risico dat de montage-, demontage- of ombouwwerkzaamheden met zich kunnen meebrengen

Constructiv streeft steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze infofiche ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven. De reproductie van teksten en illustraties is toegestaan mits de uitdrukkelijke toestemming van Constructiv en duidelijke bronvermelding.